

בש"פ 1796/16 - רועי חברה נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 1796/16

כבוד השופט ס' ג'ובראן
רועי חברה

לפני:
העורר:

נ ג ד

מדינת ישראל

המשיבה:

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו
מיום 22.2.2016 במ"ת 13843-12-15 שניתנה על ידי
כבוד השופט ב' שגיא

כ"ח באדר א' התשע"ו (8.3.2016)

תאריך הישיבה:

עו"ד רועי אטיאס

בשם העורר:

עו"ד נורית הרצמן

בשם המשיבה:

החלטה

1. לפניי ערר בהתאם לסעיף 53(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים) על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (השופט ב' שגיא) מיום 22.2.2016 במ"ת 13843-12-15, במסגרתה הוחלט על מעצרו של העורר עד לתום ההליכים המשפטיים המתנהלים נגדו בת"פ 13882-12-15.

רקע רלבנטי

עמוד 1

2. ביום 7.12.2015 הוגש נגד העורר ואדם נוסף (להלן: הרופא; העורר והרופא ייקראו יחד: הנאשמים) כתב אישום החובק 47 אישומים, והמייחס לעורר עבירות של מרמה והפרת אמונים, לפי סעיף 284 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); סיוע לקבלת דבר בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 415 בצירוף סעיף 31 לחוק העונשין; ניסיון לקבלת דבר בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 415 בצירוף סעיף 25 לחוק העונשין; תיווך בשוחד, לפי סעיף 295(א) לחוק העונשין; הספקת סם מסוכן, לפי סעיף 13 לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973 (להלן: פקודת הסמים המסוכנים); ניסיון להספקת סם מסוכן, לפי סעיף 13 לפקודת הסמים המסוכנים בצירוף סעיף 25 לחוק העונשין (עבירות הספקת הסם המסוכן והניסיון לעבור עבירות אלו ייקראו יחדיו להלן: עבירות הסמים); מרמה ערמה ותחבולה בכוונה להתחמק ממס, לפי סעיף 220(5) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש], התשכ"א-1961; והלבנת הון, לפי סעיף 3(א) לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000.

3. על פי החלק הכללי בכתב האישום, קנבוס הוא סם מסוכן כהגדרתו בפקודת הסמים המסוכנים, ואספקתו ללא רישיון אסורה. היחידה לקנבוס רפואי היא הגורם המוסמך על ידי משרד הבריאות לתת רישיונות לשימוש בקנבוס למטרות רפואיות, לאלו העומדים בתנאים המוגדרים על ידי משרד הבריאות (להלן: רישיון שימוש בקנבוס). תנאים אלו כוללים, בין היתר, המלצה של מרפאת כאב מוכרת בה מטופל המבקש במשך שנה לפחות (להלן: ההמלצה), והגשת טופס בקשה לקבלת רישיון שימוש בקנבוס (להלן: טופס הבקשה).

עוד על פי החלק הכללי, הרופא עבד במרפאת כאב מוכרת, אשר התנהלה בבית החולים הממשלתי על שם אדית וולפסון (להלן: המרפאה). במסגרת תפקידו, היה הרופא מוסמך לחתום על טפסי הבקשה ולהעניק למטופליו המלצה לקבלת רישיון שימוש בקנבוס. בכתב האישום מוסבר כי מטופל חדש אשר פנה למרפאה, היה נדרש להמתין פרק זמן העולה עד שמונה חודשים בטרם יגיע מועד הביקור שנקבע לו.

4. כתב האישום מגולל את פרטיה של תכנית אשר נהגה על ידי הנאשמים, לניצול סמכויותיו של הרופא לשם קבלת תשלום שלא כדין ממטופלים (להלן: התוכנית) והוצא לפועל החל משנת 2011 ועד ליום 15.10.2015. בהתאם לתוכנית, היה העורר פונה לאנשים אשר היו מעוניינים בקבלת רישיון לשימוש בקנבוס תמורת תשלום (להלן: הלקוחות), והיה קובע להם תור אצל הרופא – שלא דרך מערכת זימון התורים במרפאה ובמועד המוקדם משמעותית מזה אשר ניתן היה לקבל דרך המערכת. לאחר מכן, היה נפתח ללקוחות תיק רפואי, אותו היה מעביר העורר לאחריותו של הרופא במסגרת עבודתו של זה במרפאה. על פי הנטען, הנאשמים הפיקו יחד טפסי בקשה ומסמכי המלצה עבור הלקוחות, אשר היו חתומים בחותמת הרופא והכילו רישומים כוזבים בדבר הטיפול במטופל ובדבר תסמיני הרפואיים. באמצעות מסמכים אלו, הצליחו חלק מהלקוחות לקבל רישיון לשימוש בקנבוס מהיחידה לקנבוס רפואי. בתמורה לשירותיהם, העבירו הלקוחות לנאשמים כספים בהיקף של 356,106 ש"ח לכל הפחות.

5. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הגישה המשיבה בקשה למעצרו של העורר והרופא עד תום ההליכים המתנהלים נגדם. בבקשה פורטה תשתית הראיות הלכאוריות להוכחת אשמתם של הנאשמים במיוחס להם, ונטען לקיומן של שתי עילות מעצר. העילה הראשונה היא עילת שיבוש לפי סעיף 21(א)(1) לחוק המעצרים, בשל ההיכרות המוקדמת בין הנאשמים לעדי התביעה, אשר הקים חשש לניסיון השפעה על העדים, ונוכח עברו הפלילי של העורר – אשר כלל עבירות בידוי ראיות ומסירת ידיעה כוזבת. והעילה השנייה, עילת מסוכנות לפי סעיף 21(א)(1)(ב) לחוק המעצרים, על יסוד הטעמים הבאים: (א) חזקת המסוכנות הסטטוטורית הקבועה בסעיף 21(א)(1)(ג)(3), משום שיוחסו לנאשמים גם עבירות סמים; (ב) חזקת המסוכנות כלפי הציבור, הנגזרת מביצוען של עבירות מרמה מתוככמות, בהיקף נרחב ולאורך זמן; (ג) עברו הפלילי של העורר.

6. ביום 10.1.2016, הודיע בא-כוח העורר על הסכמתו לקיומן של ראיות לכאורה, והוסכם על עריכת תסקיר בעניינו של העורר. בתסקיר, שירות המבחן הביע את התרשמותו כי העורר פועל מתוך רצון בהשגת מעמד חברתי, וכי בדרך להשגת מטרותיו הוא נוהג בדרכים בעלות אופי עברייני, מתקשה להציב לעצמו גבולות ומתקשה להבחין בהשלכות מעשיו. נוכח האמור, שירות המבחן מצא כי נשקפת מהעורר רמת סיכון גבוהה להישנות עוברת חוק ואף לשיבוש הליכי משפט. ביום 8.2.2016, נערך דיון במעמד הצדדים, ובו טען העורר כי במהותו, כתב האישום עוסק בעבירות מרמה ולא בעבירות סמים. לשיטתו, חלקו בעבירות היה כ"מאכר", אשר תפקידו להאיץ את התורים של מי שפנו גם כך למרפאה. כן טען העורר כי לו עצמו מעולם לא הייתה יכולת לספק את הסם – אלא מדובר בהחלטה של משרד הבריאות לפי המלצת הרופא. לעמדתו, אין בחומר הראיות הוכחה לכך שהרופא פעל שלא בהתאם להוראות משרד הבריאות ונתן המלצה למי שלא היה זכאי לכך.

7. ביום 22.2.2016, בית המשפט המחוזי הורה על מעצרו של העורר עד תום ההליכים. בהחלטתו, בית המשפט ציין כי אף אם יראה באישומים כמסכת שעיקרה בהתנהלות מרמית, עדיין מדובר בניהולו של בית עסק לקבלת סמים, ומצא כי יש להעניק משקל לכך שבקצה שרשרת המרמה סופקו סמים ללקוחות תמורת תשלום. על יסוד האמור, בית המשפט המחוזי מצא כי אכן מתקיימת מסוכנות בנסיבות כתב האישום. כמו כן, בית המשפט המחוזי בחן את עברו הפלילי של העורר, ומצא כי עבר זה מכביד ומעצים הן את עילת השיבוש והן את עילת המסוכנות. בפרט, בית המשפט המחוזי עמד על כך שהמשיב הורשע בשנת 2012 בעבירות של סחר ותיווך בסם מסוכן וריצה בגינה עונש של 14 חודשי מאסר, כעובדה המלמדת על מעורבותו בעולם הסמים. כן התייחס בית המשפט המחוזי לקווי אישיותו השליליים של העורר, כפי שעלו מתסקיר שירות המבחן, אשר לימדו על מסוכנות גבוהה להישנות עבירות בתחומים שונים ואף על חשש מפני שיבוש הליכי משפט. על יסוד כל האמור, בית המשפט המחוזי מצא כי אין אפשרות לתת אמון בעורר והורה על מעצרו. מכאן הערר שלפניי.

הערר

8. בעררו, העורר טוען כי עובדות כתב האישום לגביהן יש ראיות לכאורה אינן מגלות את העבירות בהן הוא מואשם בכתב האישום. הוא חוזר על עמדתו כי כתב האישום מגלה מסכת של עבירות מרמה, אך לא עבירות סמים, באשר הסמים סופקו בפועל על ידי הגורם המוסמך לכך מטעם משרד הבריאות. לגישת העורר, משהוא עצמו לא נתן המלצה, לא החזיק בסם, ולא הייתה לו יכולת להשיג את הסם – לא מתקיימים עילותיה של עבירת הסם. בנוסף, העורר שב ומעלה את הטענה כי מכתב האישום לא עולה שהרופא חרג מהפרוטוקול של משרד הבריאות במתן ההמלצות. כך, הוא מציין כי רבים מהלקוחות הם אנשים שפנו מיוזמתם למרפאה, שכן סבלו מכאבים במשך שנים, ואף היו בתהליך קודם לקבלת רישיון לשימוש בקנאביס. עוד סבור העורר כי עצם פעולתו לקידום הליכי השגת רישיון עבור אחרים אינו מהווה עבירה פלילית, שכן שירותים דומים ניתנים על ידי אחרים כעניין שבשגרה – ואף מפורסמים באינטרנט. לדידו של העורר, עצם העובדה כי ייחסו לו בכתב האישום עבירות סמים יצרה כדור שלג מתגלגל, שהביא להתרשמותו השלילית של שירות המבחן ממנו, כאשר למעשה מדובר בתפקיד "מאכרי" בלבד.

9. טענה נוספת בפי העורר כי שחרורו של הרופא ממעצר הוא משמעותי ביותר. לעמדתו, מאחר שהרופא הוא זה שאפשר את העבירות והיה המבצע העיקרי שלהן, לא ייתכן כי העורר, שחלקו פחות, יישאר במעצר בזמן שהרופא יצא לחופשי. בנוסף, העורר מציין כי סמכותו של הרופא להמליץ למשרד הבריאות על מתן רישיון נשללה ממנו, ומשכך לא ניתן להמשיך ולקיים את ביצוע העבירה והמסוכנות הנשקפת ממנו מאוינת ממילא. על סמך האמור, העורר גורס כי בית המשפט המחוזי שגה בהחלטתו שלא לשחרר אותו לחלופת מעצר בתנאים מגבילים או לכל היותר למעצר בפקוח

אלקטרוני.

10. המשיבה מדגישה בפתח דבריה כי העורר הסכים לקיומן של ראיות לכאורה להוכחת אשמה, ולכן לעמדתה אין לקבל את טענותיו החותרות תחת הסכמה זו. לגופו של עניין, המשיבה מציינת כי החלטתו של בית המשפט המחוזי מבוססת וכי אין מקום להתערב בה. כך, המשיבה סבורה כי מתקיימים שלושה אדנים להחלטה בדבר מעצרו של העורר: האחד, התעשייה הענפה, לגישתה, שאותה ייסדו הרופא והעורר להספקת סמים למי שאינם זכאים לכך תמורת שוחד; השני, עברו הפלילי המכביד של העורר, אשר כלל הן עבירות סמים והן עבירות מרמה – כאשר את העבירות המיוחסות לו ביצע תוך כדי ניהולו של תיק קודם בגין עבירות סמים, בגינו הורשע לבסוף; ולבסוף, האדן השלישי הוא התרשמותו השלילית של שירות המבחן מהעורר.

דין והכרעה

11. לאחר שמיעת טענות הצדדים בפניי, ולאחר עיון בהחלטתו של בית המשפט המחוזי, הגעתי למסקנה כי דין הערר להידחות.

12. כפי שציין בית המשפט המחוזי בהחלטתו, עובדות כתב האישום מלמדות על מסוכנות הנשקפת מהעורר, וזאת אף אם אבחן את העבירות המפורטות בכתב האישום כעבירות של מרמה. לעורר מיוחס בכתב האישום חלק פעיל בתוכנית עבריינית שיטתית ומתוחכמת לביצוע עבירות של מרמה, אשר נמשכה כארבע שנים ונגעה לעשרות לקוחות. אף אם מעשים אלו אינם עולים כדי הספקת סם במובן המקובל של העברה פיזית – ואיני קובע בכך מסמרות לכאן או לכאן – הרי שבמעשיו, העורר אפשר וסייע לאנשים אשר אינם זכאים לכך, לקבל במרמה רישיון שימוש בקנבים. יוזכר כי קנביס עודנו מוגדר כסם מסוכן בפקודת הסמים המסוכנים, וסיוע בקבלת היתר למי שאינו זכאי לכך משקף סיכון לביטחוננו של הציבור.

אוסף כי אין בידי לקבל את טענותיו של העורר, לפיהן תפקידו היה תפקיד של מאכר המזרז תורים בלבד; וכי הרופא לא חרג מהקריטריונים של משרד הבריאות. בכתב האישום מובהר פעמים רבות כי ההמלצות והבקשות שניתנו ללקוחות כללו פרטים כוזבים – בפרט בדבר היותם מטופלים ובדבר כאבים מהם סבלו. בנוסף, מצוין כי חלק מהלקוחות כלל לא פגשו ברופא, וכל הממשק שלהם היה מול העורר עצמו. בכתב האישום מיוחסת לעורר השתתפות פעילה בניסוחם והעברתם של המסמכים הכוזבים ללקוחות, וזאת בתמורה לבצע כסף.

13. הקביעה בדבר מסוכנותו של העורר מתחזקת נוכח עברו הפלילי, הכולל, בין היתר, הרשעות בעבירות של סחר ותיווך בעסקי סמים בשנת 2012, ובעבירות של קבלת דבר במרמה בשנים 2007 ו-2011. עבר פלילי זה, הכולל מעורבות קודמת בעולם הסמים, מקים את החשש כי בצע כסף יביא את המבקש לחזור לבצע עבירות מרמה או עבירות סמים במידה שישוחרר ממעצר מאחורי סורג ובריח (והשוו: בש"פ 8585/15 בן לולו נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (23.12.2015); בש"פ 2196/15 רבי נ' מדינת ישראל, פסקאות 15-16 (6.4.2015)). איני מקבל את טענת העורר לפיה מסוכנותו התאינה מרגע שאין הרופא יכול עוד לחתום על המלצות ובקשות לקבלת רישיון לשימוש בקנבים. כפי שציין בית המשפט המחוזי בצדק, בניגוד לרופא, אשר יכולתו לבצע את העבירות נגזרה מסמכותו להעניק המלצות – בעניינו של העורר קיים החשש כי ישוב לבצע עבירות בדרכים אחרות, אף אם ישוחרר לחלופת מעצר. חשש זה עולה הן מהעבר הפלילי, והן מהתרשמותו של שירות המבחן, לפיה נשקפת מהעורר מסוכנות גבוהה להישנות עבירות ואף

לשיבוש מהלכי משפט.

14. בעניין זה, אדגיש כי לא מצאתי ממש בטענות העורר לפיהן ביסוד התרשמותו של שירות המבחן עמדה ההנחה כי עבר עבירות סמים. מעיון בתסקיר, עולה כי ההתייחסות לעבירות הסמים היא שולית ביותר, וכי התרשמותו של שירות המבחן מהעורר התבססה על נסיבות חייו, אישיותו ועל עברו הפלילי בתחומים שונים. אף הצמצום בחלקו בעובדות כתב האישום, המתואר בתסקיר, אינו נוגע לטענה כי היה מאכזר בלבד, אלא לכך ששותפו הרופא היה בעל החלק הדומיננטי וכי הוא פעל מתוך הערצה וקושי לבטא התנגדות. דברים אלו מתיישבים היטב עם מסקנתו של שירות המבחן כי העורר נוטה לטשטש את הבעייתיות בהתנהגותו ולהציב לעצמו גבולות.

15. נוכח כל האמור, שוכנעתי כי החלטתו של בית המשפט המחוזי להורות על מעצרו של המבקש עד תום ההליכים מבוססת כדבעי, וכי אין מקום להתערבות בה.

16. סוף דבר, הערר נדחה.

ניתנה היום, ז' באדר ב' התשע"ו (17.3.2016).

ש ו פ ט